

۱۰ خبری که در عرض چند روز تکذیب شد

جولان اخبار دروغ

در نگاه کلی، نگرش به رسانه در جامعه ما از تنوع متفاوتی برخوردار است. اصولگرا می‌گوید رسانه باید آمر به معروف باشد، اصلاح طلب معتقد به شفافیت و صداقت است اما واقعیت این است که ما در دنیایی زندگی می‌کنیم که هر شهروندی می‌تواند تولیدکننده محتوا در تیراز زیاد در فضای مجازی باشد اما اکنون بحث این استست که ما در باره انتشار اخبار تکذیب شده در رسانه‌هایی صحبت می‌کنیم که منبع موثق اخبار هستند

خبر نادرست در واقع به لحاظ علم رسانه هرگز چیزی را اثبات نمی‌کند. بلکه از طریق ایجاد بی‌اعتمادی، مخاطب را گمراه می‌کند در این حالت اخبار مشکوک به لحاظ اصالت درهاله‌ای از دود قرار دارند و درک حقیقت وقایع در این شرایط به آسانی و برای هر کسی میسر نیست با این حال رسانه برای کسب اعتبار و پیشگامی در انتشار با پیش می‌گذارد و هزینه آن را یک تکذیبییه ناقابل می‌داند که مشکل چندانی ایجاد نمی‌کند

شُد . در حالی که همه تصور می‌کردند موضوع لواج سی اف تی و پارمو منظر تایید در مجمع تشخیص است، اسحاق جهانگیری، معاون اول رئیس جمهور واسط هفته اعلام کرد که مسئولان عالی کشور با این لواج موافقت کرده اند.

ایسنا اما روز گذشته روایت دیگری را که بی شباهت به تکذیبیه نبود منتشر کرد که بر اساس آن مجمع تشخیص صلحت نظام تاکید کرد:فارغ از فشار و با در نظر گرفتن منافع ملی لواج را بررسی خواهد کرد ضمن اینکه روابط عمومی مجمع تشخیص صلحت نظام اظهارات معاون اول رئیس جمهور اسحاق جهانگیر مبنی بر نظر موافق مقام معظم رهبری در خصوص لواج پارمو CFT و را رد کرد. در اطلاعیه روابط عمومی مجمع آمده بود، رهبر معظم انقلاب، معظم له هیچگونه اظهار نظر یا مکتوبی دال بر موافقت با تصویب و اجرای لواج پارمو CFT نداشته‌اند. لذا انتظار می‌رود مسئولین دولتی در نقسل قول از مقام معظم رهبری جانب امانتداری را رعایت کنند.

واعظی دیروز پيرو تکذیبیه مجمع اظهارات موجود را اینگونه اصلاح کرد که این لواج در جلسه سران سه قوه تصویب شده و منتظر اعلام نظر رهبر انقلاب است. شایان ذکر است که اظهارات جهانگیری پس از آن مطرح شد که "گروه ویژه اقدام مالی" برای مبارزه با جرایم مالی که مقرر آن در پاریس است، جمعه گذشته بار دیگر مهلت ایران را برای تصویب کامل قوانین مربوط به مبارزه با "تامین مالی تروریسم" ۴ ماه دیگر تمدید کرد.

بازی دوستانه فوتبال با عربستان

این خبر هم از جمله مواردی بود که خیلی زود تکذیب شد اما خبر آن در رسانه‌ها به خصوص سایت‌ها و روزنامه‌های ورزشی بازتاب خوبی داشت.با این حال خبر آنلاین در خصوص این شایعه نوشت: خبر بازی ۲۸ آبان با عربستان بیش از آنکه حاصل یک تلاش سیاسی باشد، یک تطایق تقویمی برای دو کشور است.

بر اساس این روایت، ایران تلاش دارد برای ۲۸ آبان ماه یک بازی دوستانه فوتبال تدارک ببیند که تیم‌های اروپایی و آسیایی از قبول این بازی سر باز زده اند. گرچه استرالیا و عراق هم گزینه بازی دوستانه بوده اند اما قوی‌ترین احتمال درخصوص بازی باعربستان مطرح وبر سر زبانها افتاد. کسانی که خبر جعلی بازی دوستانه ایران و عربستان را بر سر زبانها انداختند استدلالشان این بود که بعد از حدود ۵ سال ایران و عربستان با هم بازی دوستانه خواهند داشت. خبری که به سرعت فدراسیون فوتبال تکذیبش کرد. یکی از مسئولان فدراسیون فوتبال که نتواست نامش فاش شود گفت:«بیچه‌های ما هیچ مکاتبه‌ای در این زمینه با عربستان نداشتند.

خبر بزینی که دروغ بود

اخبار دروغ فقط منحصر به موارد سیاسی و ورزشی نبوده است و در زمینه اجتماعی و انرژی نیز اخباری منتشر شد که برای سردرگم سازی مردم کافی بود با این حال تکذیبیه اعلام شده ماجرا را به نحوی خاتمه یافته قلمداد کرد.

این خبر قدری پیچیده بود و ظاهرا اصل موضوع اینگونه مطرح شده بود که عربستان از ایران درخواست کرده برای میانجیگری به تهران برود که وزارت خارجه پاکستان وجود چنین درخواستی را تکذیب کرد. در نتیجه اسلام آباد به ابتکار خودش موضوع را با ایران در میان گذاشته است.

CFT و پارمو و واکنش‌های بعدی

خبر مربوط به تصویب و قطعیت پذیرش لواج پولشویی از سوی ایران خبری بود که در سطح کلان کشور منتشر

آفتاب یزد- گروه گزارش: از ابتدای هفته تا به روز گذشته در فضای رسانه ای ایران نزدیک به ده خبر بر روی خروجی خبرگزاری‌ها و منابع خبری معتبر قرار گرفت که این خبرها در روز بعد یا ساعاتی پس از آن تکذیب شدند، یعنی میانگین روزی دو خبر غیرواقعی که مخاطب را در مسیر افتاع و باور خبر قرار داد.

نکنته جالب این است که این‌خبرها منشئه فضای مجازی نداشته‌اند؛ چرا که در روز چندین خبر از فوت یا دستگیری چهره‌های بارز سیاسی و فرهنگی در شبکه‌های اجتماعی و فضاهای مجازی منتشر می‌شود که ما آنها را در این گزارش نادیده گرفته ایم و صرفا اخباری را به عنوان خبرهای تکذیب شده مورد بررسی قرار می‌دهیم که از منابع موثق اطلاع رسانی شده‌ اند. در نگاه کلی، نگرش به رسانه در جامعه ما از تنوع متفاوتی برخوردار است. اصولگرا می‌گوید رسانه باید آمر به معروف باشد، اصلاح طلب معتقد به شفافیت و صداقت است اما واقعیت این استست که ما در دنیایی زندگی می‌کنیم که هر شهروندی می‌تواند تولیدکننده محتوا در تیراز زیاد در فضای مجازی باشد اما اکنون بحث این استست که ما در باره انتشار اخبار تکذیب شده در رسانه‌هایی صحبت می‌کنیم که منبع موثق اخبار هستند.

این اخبار قاعدتا از مجراهایی بر روی خروجی سایت‌های رسمی و معتبر قرار گرفته که خبرنگاران آن متعدد و دلسوز کشور به شمار می‌روند و جامعه از آنها انتظار دارد که بسا انعکاس صحیح اخبار ، رویدادها و نقد منصفانه عملکردها، به اصول حرفه‌ای خبرنگاری پایبند باشند. در روزهایی همچون روز خبرنگار، بازار عبارت‌های دلنشین در توصیف خبر و خبرنگویی از سوی افراد مختلف به شدت داغ است؛ عبارت‌هایی همچون «خلافت در راست نویسی»، «هنر نوشتن از واقعیت‌ها»، «امانتداری» و «رعایت خط قرمز» از جمله اینهاست.

بخشنامه ممنوعیت منشی خانم

نخستین خبر ممنوعیت استخدام منشی زن را ابتدا روزنامه خراسان به عنوان خبر اختصاصی خود کار کرد و روز بعد اعلام خبر تکذیب شد. بر اساس تماس با معاونت امور زنان و خانواده ریاست‌جمهوری، مشخص شد این معاونت تلاش کرده است با مسئولان روزنامه خراسان درباره منبع این خبر و همچنین نهاد اجراکننده این اتفاق گفتگو کند؛ اما روزنامه خراسان حاضر به توضیح درباره منبع اعلامی خود و همچنین نهادی که چنین قانونی را اجرا کرده، حتی به معاون رئیس‌جمهور، نشده است.

در این خبر آمده بود: « طبق ابلاغیه یک نهاد دولتی به مدیران خود در کل کشور، تاکید شده حسب ابلاغیه از سوی نهادهای مهم کشوری در حوزه عفاف و حجاب، باید تفکیک اتاق کار مردان و زنان و استفاده‌کردن از فضای خانم برای آقایان و بالعکس را کاملا رعایت کنند.» معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری که بعد از انتشار خبر این ممنوعیت با سبیل تماس‌ها در خصوص این خبر (منشی نداشت چه کسانی تماس گرفتند!) روبرو شد یک اطلاعیه داد (در این مضمون: «در پی انتشار خبری از سوی روزنامه خراسان در مورد ابلاغیه‌ای مبنی بر ممنوعیت به‌کارگیری منشی زن برای مدیران دولتی، به اطلاع می‌رسانند: در پی تماس‌های مکرر رسانه‌ها و مردم در این خصوص، روابط عمومی معاونت ریاست‌جمهوری در امور زنان و خانواده به‌رغم پیگیری‌ها، هیچ‌گونه منبعی برای این خبر و مصدافی از آن را در دستگاه‌های دولتی پیدا نکرد.»

واعظی رئیس دفتر روحانی و رحمانی وزیر کشور هم از وجود ابلاغیه ای در خصوص ممنوع بودن گرفتن منشی زن اظهار بی اطلاعی کردند و به این ترتیب این ماجرا نیز تکذیب شد.

وام ۱۸ میلیارد دلاری ژاپن و فرانسه به ایران

مبلغ ۱۸ میلیارد دلار عددی استست که اگر انتقال آن به ایران با وجود تحریم‌ها میسر بود، فیفا چند میلیون دلار ناقابل پول ایران را با وجود تلاش چندین وکیل زبده به حساب فدراسیون فوتبال واریز می‌کرد و یا اروپا طرح نیمه مرده اینستکس خود را اجرایی می‌کرد.

با این حساب خبر در همان ابتدا گاف بزرگی را در درون خود داشت که خیلی از رسانه‌ها متوجه آن نشده و فقط با ذکر منبع آن را درج کردند.

اصل خبر که خبرگزاری روسی اسپوتنیک به نقل از روزنامه ماینتیتی آن را مطرح کرده بود این استست که ژاپن و فرانسه طرح مشترکی وامی‌به میزان تقریبی ۱۸.۴۲ میلیارد دلار با تضمین به حساب نفت به تهران پیشنهاد کردند. عملی شدن این پیشنهاد در صورتی است که اگر تهران به اجرای کامل برجام بازگردد. دولت ژاپن خیلی زود به انتشار این خبر واکنش نشان داد و اعلام کرد اخبار مربوط به پیشنهاد اعطای وام ۱۸،۴۲ میلیارد دلاری از سوی ژاپن و فرانسه به ایران در صورت پایبندی تهران به برجام عاری از صحت است.

بازیگر سیاستمدار در مسیر میانجیگری

وقتی صحبت آمدن عمران خان به ایران مطرح شد همه تحلیل‌ها به سمت تلاش او برای میانجیگری میان ایران و عربستان استوار بود. با این حال عمران خان به ایران آمد و درباره مسائل منطقه که اظهار نظرهایی صورت گرفت. با وجودی که میانجیگری برای هر کشور، پرستیژ می‌تواند به همراه داشته باشد اما وزارت امور خارجه پاکستان در وب سایت رسمی خود اعلام کرد که گزارش‌های منتشر شده درباره اینکه عربستان سعودی خواستار میانجیگری اسلام آباد میان ریاض و تهران شده، را فاقد صحت و اعتبار دانست. گرچه عربستان دشمن متخاصم ایران محسوب می‌شود اما خود این کشور نیز اعلام کرد که ما درخواستی برای میانجیگری به پاکستان ندادیم. این خبر را سایت وزارت خارجه عربستان به نقل از یک مقام مسئول در ریاض اعلام کرد.

این خبر قدری پیچیده بود و ظاهرا اصل موضوع اینگونه مطرح شده بود که عربستان از ایران درخواست کرده برای میانجیگری به تهران برود که وزارت خارجه پاکستان وجود چنین درخواستی را تکذیب کرد. در نتیجه اسلام آباد به ابتکار خودش موضوع را با ایران در میان گذاشته است.

دیدگاه خود در مورد مطالب و گزارش اصلی این صفحه را به صورت پیامک با شماره ۳۰۰۱۴۱۴۲۸ در میان بگذارید.

اولیه آیین نامه جذب پرستاران جویای کار اتباع بیگانه از سوی مسئولان وزارت بهداشت تدوین شده و بدین ترتیب به زودی اشتغال پرستاران خارجی در نظام سلامت شکل قانونی پیدا می‌کند.

با این حال تکذیب این خبر خشمگینانه بود به طوریکه معاون پرستاری وزارت بهداشت با تکذیب اخباری مبنی بر جذب پرستاران اتباع بیگانه در کشور گفت: اساسا این موضوع صحت ندارد و متاسفانه افرادی که خود را به ظاهر مدافع پرستاری قلمداد می‌کنند با اهداف مشخص چنین اخباری را عنوان می‌کنند و بدتر از آن این است که برخی رسانه‌ها بدون اطلاع از صحت موضوع و پیگیری از مراجع رسمی، آن را منتشر می‌کنند. این جوابیه به اینجا ختم نشد و در ادامه تصریح شد: اجازه نخواهیم داد که افرادی منفعت طلب و سودجو از احساسات پاک پرستاران عزیز سوءاستفاده کنند و با شایعه‌سازی، بهره‌برداری شخصی از آن کنند. به این ترتیب این ماجرا نیز تکذیب شد و اصالت آن مورد تردید جدی قرار گرفت.

بازداشت‌ها در حوالی پاستور

جنگالی ترین خبر چند روز گذشته اخبار مربوط به بازداشت چند تن در نهاد ریاست جمهوری در ارتباط با پرونده آمد نیوز بود. کریمی‌قدوسی نماینده جنگالی مشهد بارها اظهارات عجیبی علیه دولت مطرح کرده است. طرفداران وی و علی القاعده جبهه پایداری‌چی‌ها می‌گویند بیشتر حرف‌های او درست از آب درآمده اما تکذیب حرف‌های او همیشه موضوع را منتفی کرده است. جواد کریمی‌قدوسی روز یکشنبه ۲۸ مهرماه همچنین از حسام‌الدین آشنا، مشاور حسن روحانی، به عنوان «مسئول اتاق عملیات روانی دولت» در پرونده «امدنیزوز» نام برده است. آقای آشنا به توبیت‌های کریمی‌قدوسی واکنش نشان داده و او را به عنوان «مسئول اتاق عملیات روانی ضد دولت» در این پرونده معرفی کرده است. اسما در این بین علیرضا خان کریمی، مسئول حراست نهاد ریاست‌جمهوری سا رد شایعات مطرحوه گفت که «تاکنون هیچ دستگیری در نهاد ریاست‌جمهوری صورت نگرفته است» وی ادامه داد: امکان ندارد کسی بازداشت شده باشد و به حراست ریاست‌جمهوری خبر داده نشود، حتی اگر نهادهای امنیتی روی نیرویی در نهاد ریاست‌جمهوری حساس باشند، به حراست ریاست‌جمهوری آگاهی داده می‌شود. خان‌کریمی اظهار داشت: چون با حسام الدین آشنا مشکل دارنشد، جووری پیام می‌فرستند که بگویند او را هم کنترل کنید. چون آشنا در مرکز تحقیقات استراتژیک ریاست‌جمهوری حضور دارد

کریمی‌قدوسی شنبه گذشته هم با اشاره به این پرونده، خواستار آزادی حسن عباسی شده و نوشته بود «سند اصلی ادعاها» حسن عباسی موجود است. در نهایت این قوه قضائیه بود که به این جنجال ورود کرد .غلامحسین اسماعیلی، سخنگوی قوه قضائیه سه‌شنبه ۳۰ مهر در نشست خبری خود خبرهای منتشرشده مبنی بر بازداشت چند نفر از مقامات کشوری در ارتباط با این پرونده روح‌الله زم را تکذیب کرد و گفت: «تا امروز غیر از خود روح‌الله زم فرد دیگری از بخش‌های مختلف چه در دولت و چه در قوه و چه در نیروهای مسلح بازداشت نشده است و بی‌جهت گمانه‌زنی نشود. توصیه‌ام این است که انگشت اتهام به سمت یکدیگر روانه نکنید.»

در کنار موارد مطرح شده چند خبر دیگر هم در رسانه‌ها مطرح و تکذیب شد از جمله موضوع مرگ دختر یک سفیر و بازداشت برادر یک نماینده مجلس که این خبرها نیز با تکذیب روبرو شدند.

تحلیل کارشناسی ماجرا

حال سوال جدی این استست که چرا رسانه‌های معتبر وارد فاز اخبار مشکوک به صحت می‌شوند؟ تحلیل ساربان کارشناس ارشد رسانه در گفتگو با آفتاب یزد در خصوص دلایل رشد خبرهای غیرواقعی در رسانه‌ها می‌گوید: اینگونه اطلاع رسانی در رسانه‌ها در حد متعادل بدون ایراد است اما اگر حجم اخبار غیر واقعی زیاد شود و در رسانه معتبر منتشر شود قطعاً یک جای کار ایراد دارد.

وی افزود: خبر نادرست در واقع به لحاظ علم رسانه هرگز چیزی را اثبات نمی‌کند. بلکه از طریق ایجاد بی اعتمادی، مخاطب را گمراه می‌کند در این حالت اخبار مشکوک به لحاظ اصالت درهاله‌ای از دود قرار دارند و درک حقیقت وقایع در این شرایط به آسانی و برای هر کسی میسر نیست با این حال رسانه برای کسب اعتبار و پیشگامی در انتشار با پیش می‌گذارد و هزینه آن را یک تکذیبیه ناقابل می‌داند که مشکل چندانی ایجاد نمی‌کند.

این کارشناس در پاسخ به این سوال که اساسا چرا چنین اخباری امکان بروز و بازتاب می‌یابند، گفت: بخشی از این خبرها شایعات شناور هستند که رگه‌هایی از حقیقت دارند اما چون در زمان خود منتشر نمی‌شوند و درواقع مثل یک راییمان زود هنگام عمل می‌کنند به این معنی که میل دارند زودتر بازتاب یابند در نتیجه ناقص شده و معیوب می‌شوند نمونه آن اخباری بوده که در ابتدا با انکار و تکذیب مسئولین روبرو شده اما بعدا تحقق پیدا کرده است. ساربان تفاوت این نوع خاص از خبرها که رسانه‌های موثقی و منابع معتبر منتشر می‌کنند بسا اخبار زرد و غیرواقع فضای مجازی را در نوع کارکرد ماهیت خبر می‌داند و می‌گوید: فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی از مکانیزم شایعات وحشت و اخبار تند و سریع استفاده می‌کنند تا واکنش سریع مخاطب را بگیرند اما رسانه ای معتبر در واقع به شایعات شناور پر و بال می‌دهد که آمیزه ای از واقعیت را ممکن است در خود داشته باشد . وی افزود:گاهی رسانه معتبر در معرض اصل غافلگیری واقع می‌شود و خبر دارای اصالت آن با تشکیک رابطان موضوع تکذیب می‌گردد در این شرایط رسانه در برابر این اصل قرار می‌گیرد که « نباید آن را منتشر می‌کردی» یا «الآن وقت آن نبود» در نتیجه تن به تکذیبیه‌های صلحتی می‌دهد .

این کارشناس در پاسخ به این سوال که آیا خود رسانه‌ها عمدا در انتشار اخباری که وجود واقعی ندارند جو سازی می‌کنند تا مقصودشان حاصل شود ، گفت:دقیقا همین طور است، کار رسانه موج سازی خبری است و گاهی برای رسیدن به مقصود مواردی از سوی رسانه‌ها مطرح می‌شود به امید آنکه در آینده جنبه عینی و اجرایی پیدا کند ، این شیوه مختص رسانه‌هایی است که از جنگ روانی ابای چندانی ندارند و به عبارتی دیگر تبری است در تاریکی که ممکن است تا نزدیکی‌های هدف هم به پیش دهد، پیشش می‌دهد، پیشش می‌دهد.

دیدگاه خود در مورد مطالب و گزارش اصلی این صفحه را به صورت پیامک با شماره ۳۰۰۱۴۱۴۲۸ در میان بگذارید.